

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a șaptea)

7 septembrie 2017*

„Trimitere preliminară – Articolul 47 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Punere în aplicare a dreptului Uniunii – Legătură suficientă – Lipsă – Necompetența Curții”

În cauzele conexe C-177/17 și C-178/17,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE, introduse de Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Tribunalul Administrativ Regional din Piemonte, Italia), prin două decizii din 11 ianuarie 2017, primite de Curte la 5 aprilie 2017, în procedurile

Demarchi Gino Sas (C-177/17),

Graziano Garavaldi (C-178/17)

împotriva

Ministero della Giustizia,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din doamna A. Prechal, președinte de cameră, și domnii A. Rosas (raportor) și E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 47 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) coroborat cu articolele 67, 81 și 82 TFUE.

* Limba de procedură: italiana.

- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul litigiilor dintre Demarchi Gino Sas și, respectiv, domnul Graziano Garavaldi, pe de o parte, și Ministero della Giustizia (Ministerul Justiției, Italia), pe de altă parte, cu privire la plata sumelor datorate de acesta din urmă, cu titlu de reparație echitabilă, ca urmare a duratei excesive a procedurilor judiciare.

Dreptul italian

- 3 Din deciziile de trimitere reiese că, potrivit legge n. 89 – Previsione di equa riparazione in caso di violazione del termine ragionevole del processo e modifica dell'articolo 375 del codice di procedura civile (Legea nr. 89 privind dreptul la o reparație echitabilă în cazul încălcării duratei rezonabile a unei proceduri judiciare și de modificare a articolului 375 din Codul de procedură civilă) din 24 martie 2001 (GURI nr. 78 din 3 aprilie 2001, denumită în continuare „Legea nr. 89/2001”), partea care a suferit un prejudiciu patrimonial sau extrapatrimonial, ca urmare a duratei nerezonabile a procesului, are dreptul la o „reparație echitabilă”, în condițiile și în măsura stabilite prin această lege.

- 4 Articolul 3 din legea menționată prevede că cererea de reparație trebuie adresată președintelui Corte d'appello (Curtea de Apel, Italia) în a cărei circumscripție se află sediul instanței în fața căreia s-a desfășurat procedura în primă instanță a cărei durată este considerată excesivă.

- 5 Legge n. 208 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (Legea nr. 208 privind dispozițiile pentru constituirea bugetului anual și multianual al statului) din 28 decembrie 2015 (supliment ordinar la GURI nr. 302 din 30 decembrie 2015) a modificat Legea nr. 89/2001. În special, a fost inserat în legea menționată articolul 5 sexies cu următorul cuprins:

„1. În scopul de a primi plata sumelor stabilite potrivit prezentei legi, creditorul trebuie să depună la administrația debitoare o declarație care atestă neîncasarea sumelor datorate cu același titlu, exercitarea unor acțiuni în justiție pentru aceeași creanță, valoarea sumelor pe care administrația mai are obligația să le achite și modalitatea de încasare preferată în temeiul alineatului 9 al prezentului articol, precum și să transmită documentația necesară în conformitate cu decretele prevăzute la alineatul 3.

2. Declarația prevăzută la alineatul 1 este valabilă șase luni și trebuie să fie reînnoită la cererea administrației publice.

3. Prin decrete ale Ministerului Economiei și Finanțelor și Ministerului Justiției, care trebuie adoptate până la 30 octombrie 2016, sunt aprobate formularele pentru declarația prevăzută la alineatul 1 și este stabilită documentația care trebuie transmisă administrației debitoare potrivit alineatului 1 menționat anterior. Administrațiile publice pe site-urile lor instituționale formularele menționate mai sus.

4. În cazul netransmiterii sau al transmiterii incomplete ori necorespunzătoare a declarației sau a documentației prevăzute la alineatele precedente, ordinul de plată nu poate fi emis.

5. Administrația efectuează plata în termen de șase luni de la data la care au fost îndeplinite în totalitate obligațiile prevăzute la alineatele precedente. Termenul menționat mai sus nu începe să curgă în cazul netransmiterii sau al transmiterii incomplete ori necorespunzătoare a declarației sau a documentației prevăzute la alineatele precedente.

[...]

7. Înainte de trecerea termenului prevăzut la alineatul 5, creditorii nu pot proceda la executarea silită, nu pot notifica somația de plată și nici nu pot formula cerere de executare a deciziei.

[...]”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

- 6 Demarchi Gino Sas și domnul Garavaldi au participat, în calitate de creditori, la două proceduri de faliment distincte care s-au desfășurat la Tribunale di Genova (Tribunalul din Genova, Italia) și, respectiv, la Tribunale di La Spezia (Tribunalul din La Spezia, Italia).
- 7 Întrucât procedurile respective au avut o durată excesiv de lungă, reclamantii din litigiile principale au introdus la Corte d'appello di Torino (Curtea de Apel din Torino, Italia), o acțiune prin care au solicitat, în temeiul Legii nr. 89/2001, repararea prejudiciului suferit.
- 8 Prin două decizii, Corte d'appello di Torino (Curtea de Apel din Torino) a recunoscut dreptul reclamantilor din litigiile principale la o reparație echitabilă ca urmare a duratei excesive a procedurilor jurisdicționale la care au participat și a obligat Ministerul Justiției la plata sumelor pe care le-a stabilit.
- 9 După ce au așteptat, în mod inutil, plata spontană a sumelor respective care trebuia efectuată de administrația în cauză, reclamantii din litigiul principal au introdus la Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Tribunalul Administrativ Regional din Piemonte, Italia) acțiunea reglementată de articolul 112 și următoarele din decreto legislativo n. 104 – Codice del processo amministrativo (Decretul legislativ nr. 104 privind Codul de procedură administrativă) din 2 iulie 2010 (supliment ordinar la GURI nr. 156 din 7 iulie 2010) prin care au solicitat instanței administrative executarea obligațiilor pe care o hotărâre care a dobândit autoritate de lucru judecat le-a stabilit în sarcina unei administrații publice.
- 10 Din deciziile de trimitere reiese că, deși au formulat aceste acțiuni după intrarea în vigoare a articolului 5 sexies din Legea nr. 89/2001, reclamantii din litigiile principale nu au îndeplinit, în prealabil, obligațiile prevăzute la alineatul 1 al acestui articol și că, pentru acest motiv, instanța de trimitere ar trebui să declare acțiunile lor inadmisibile.
- 11 Astfel, această instanță arată că articolul 5 sexies din Legea nr. 89/2001 trebuie interpretat în sensul că creditorul reparației echitabile nu poate introduce nicio acțiune în justiție pentru recuperarea acestei indemnizații în cazul în care nu a îndeplinit, în prealabil, toate formalitățile prevăzute la alineatul 1 al acestui articol și în cazul în care de la data la care aceste formalități au fost îndeplinite nu a trecut un termen de cel puțin șase luni.
- 12 În această privință, instanța menționată arată că dispoziția în cauză, pe de o parte, stabilește în sarcina creditorului reparației echitabile o serie de obligații, inclusiv în special aceea de a efectua o declarație cu un conținut complex, care constituie o condiție imperativă pentru obținerea plății indemnizației care a fost stabilită, și, pe de altă parte, prelungește în mod semnificativ termenul în care statul trebuie să emită mandatul de plată.
- 13 În sfârșit, instanța de trimitere arată că articolul 5 sexies din Legea nr. 89/2001 privează creditorul de posibilitatea de a invoca ulterior reparația echitabilă a prejudiciului pe care l-ar fi suferit ca urmare a întârzierii la plata indemnizației datorate.
- 14 În consecință, această instanță ridică problema dacă articolul 5 sexies din Legea nr. 89/2001 aduce atingere drepturilor consacrate la articolul 47 alineatul (2) din cartă coroborat cu articolele 67, 81 și 82 TFUE.

- 15 În aceste condiții, Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Tribunalul Administrativ Regional din Piemonte) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții, în fiecare dintre cauzele principale, următoarea întrebare preliminară:

„Principiul potrivit căruia orice persoană are dreptul la un proces într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești imparțiale, consacrat la articolul 47 al doilea paragraf din [cartă] și la articolul 6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care constituie un principiu al dreptului Uniunii Europene potrivit articolului 6 alineatul (3) [TUE] coroborat cu principiul care rezultă din articolul 67 TFUE, potrivit căruia Uniunea constituie un spațiu comun de justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale, precum și cu principiul care poate fi dedus din articolele 81 și 82 TFUE, potrivit cărora Uniunea dezvoltă o cooperare judiciară în materie civilă și penală cu incidență transfrontalieră, întemeiată pe principiul recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare, se opune unei reglementări naționale precum reglementarea italiană prevăzută la articolul 5 sexies din Legea nr. 89/2001, care impune persoanelor care au fost deja recunoscute drept creditori față de statul italian pentru sume datorate cu titlu de «reparație echitabilă» pentru durata nerezonabilă a unor proceduri jurisdicționale să îndeplinească o serie de obligații în scopul de a obține plata, precum și să aștepte trecerea termenului menționat la articolul 5 sexies alineatul 5 din Legea nr. 89/2001, citat anterior, fără a putea, în acest termen, să exercite vreo acțiune judiciară de punere în executare și fără a putea să reclame ulterior prejudiciul legat de întârzierea la plată, și aceasta inclusiv în cazurile în care „reparația echitabilă” a fost recunoscută în legătură cu durata nerezonabilă a unei proceduri civile cu incidență transfrontalieră sau, în orice caz, într-o materie care intră în competența Uniunii și/sau într-o materie pentru care Uniunea prevede recunoașterea reciprocă a titlurilor judiciare?”

Cu privire la competența Curții

- 16 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, Curții să stabilească dacă principiul consacrat la articolul 47 alineatul (2) din cartă coroborat cu articolele 67, 81 și 82 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care impune persoanelor care au suferit un prejudiciu în legătură cu durata excesivă a unei proceduri judiciare cu privire la o materie care se încadrează în domeniul cooperării judiciare să efectueze o serie de operațiuni complexe de natură administrativă pentru a obține plata reparației echitabile pe care statul a fost obligat să o plătească acestora, fără să poată introduce, între timp, o acțiune în justiție în scopul executării și fără să poată solicita, ulterior, repararea prejudiciului cauzat de întârzierea la plata respectivă.
- 17 În această privință, trebuie amintit că articolul 51 alineatul (1) din cartă prevede că dispozițiile acesteia se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Articolul 6 alineatul (1) TUE, precum și articolul 51 alineatul (2) din cartă precizează că dispozițiile acesteia din urmă nu extind în niciun fel competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate (a se vedea Ordonanța din 14 aprilie 2016, Târșia, C-328/15, nepublicată, EU:C:2016:273, punctul 23 și jurisprudența citată, precum și Ordonanța din 10 noiembrie 2016, Pardue, C-321/16, nepublicată, EU:C:2016:871, punctul 18).
- 18 Astfel, din jurisprudența constantă a Curții reiese că drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații. În această măsură, Curtea a amintit deja că nu poate aprecia, din perspectiva cartei, o reglementare națională care nu se situează în cadrul dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 19 și jurisprudența citată, Hotărârea din 6 martie 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punctul 21, precum și Hotărârea din 8 decembrie 2016, Eurosaneamientos și alții, C-532/15 și C-538/15, EU:C:2016:932, punctul 52).

- 19 Trebuie reamintit de asemenea că noțiunea „punere în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 din cartă, impune existența unei legături de un anumit grad, care depășește proximitatea materiilor menționate sau efectele indirecte ale unei materii asupra celeilalte (Hotărârea din 6 octombrie 2016, Paoletti și alții, C-218/15, EU:C:2016:748, punctul 14, precum și jurisprudența citată).
- 20 Pentru a stabili dacă o reglementare națională implică punerea în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 din cartă, trebuie să se verifice, printre alte elemente, dacă aceasta are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului Uniunii, caracterul respectivei reglementări și aspectul dacă aceasta nu urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă este de natură să îl afecteze în mod indirect pe acesta din urmă, precum și problema dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze (Hotărârea din 6 martie 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punctul 25 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 10 iulie 2014, Julián Hernández și alții, C-198/13, EU:C:2014:2055, punctul 37).
- 21 Printre altele, Curtea a concluzionat în sensul inaplicabilității drepturilor fundamentale ale Uniunii în raport cu o reglementare națională, ca urmare a faptului că dispozițiile Uniunii în domeniul în cauză nu impuneau nicio obligație statelor membre cu privire la situația în discuție în litigiul principal (Hotărârea din 6 martie 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 22 În speță, astfel cum reiese din deciziile de trimitere, dispoziția națională în discuție în litigiile principale privește procedura de recuperare a sumelor datorate de stat, în temeiul reparației echitabile, ca urmare a duratei excesive a unei proceduri judiciare, prevăzută la articolul 5 sexies din Legea nr. 89/2001.
- 23 Instanța de trimitere arată că, deși Legea nr. 89/2001 nu poate fi considerată o măsură luată în temeiul articolelor 81 și 82 TFUE, nici în temeiul unui regulament sau al unei directive specifice, aceasta garantează, urmărind obiectivul de a controla durata oricărei proceduri jurisdicționale, buna funcționare a spațiului de justiție al Uniunii, evitând anularea, prin durata nerezonabilă a procedurilor jurisdicționale, a utilității recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești pe care se întemeiază cooperarea judiciară în materie civilă și penală.
- 24 Această instanță subliniază de asemenea că, în cauzele principale, procedurile a căror durată excesivă a condus la condamnarea statului sunt proceduri de faliment care, prin urmare, intră într-un domeniu în care Uniunea și-a exercitat deja competența prin adoptarea mai multor acte, printre care figurează în special Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență (JO 2015, L 141, p. 19).
- 25 Cu toate acestea, este necesar să se arate că, pe de o parte, dispozițiile Tratatului FUE avute în vedere de instanța de trimitere nu impun statelor membre obligații specifice în ceea ce privește recuperarea sumelor datorate de stat, cu titlu de reparație echitabilă, în legătură cu durata excesivă a unei proceduri judiciare și că, în stadiul actual, dreptul Uniunii nu implică nicio reglementare specifică în materie.
- 26 Prin urmare, se impune constatarea că nu există, în speță, niciun element care să permită să se considere că Legea nr. 89/2001, care are un caracter general, avea drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului Uniunii care face parte din domeniul cooperării judiciare și că, chiar dacă această lege este de natură să afecteze în mod indirect funcționarea spațiului de justiție în cadrul Uniunii, aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dispozițiile citate în deciziile de trimitere.
- 27 Pe de altă parte, nu reiese din dosarul prezentat Curții că procedurile de faliment în discuție în litigiul principal intrau în domeniul de aplicare al Regulamentului 2015/848, care definește un cadru juridic pentru procedurile de insolvență transfrontaliere, reglementând în special problemele legate de competența jurisdicțională, de recunoașterea procedurilor de insolvență și de legea aplicabilă.

- 28 Rezultă de aici că niciun element nu permite să se considere că litigiul principal privește interpretarea sau aplicarea unei alte norme a dreptului Uniunii decât cele care sunt prevăzute în cartă. Or, atunci când o situație juridică nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, Curtea nu este competentă să o examineze, iar dispozițiile eventual invocate ale cartei nu pot constitui, prin ele însele, temeiul acestei competențe (Ordonanța din 18 februarie 2016, Rîpanu, C-407/15, nepublicată, EU:C:2016:167, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 29 În aceste condiții, este necesar să se constate, în temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, că aceasta din urmă este în mod vădit incompetentă să răspundă la întrebarea adresată cu titlu preliminar Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Tribunalul Administrativ Regional din Piemonte).

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) dispune:

Curtea de Justiție a Uniunii Europene este în mod vădit incompetentă să răspundă la întrebarea adresată cu titlu preliminar de Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (Tribunalul Administrativ Regional din Piemonte, Italia) prin deciziile din 11 ianuarie 2017.

Semnături